

**Zakres i forma egzaminu dyplomowego
dla studentów wszystkich kierunków studiów stacjonarnych I i II stopnia
na Wydziale Filozofii i Socjologii kończących studia od roku akademickiego 2022/23**

§ 1

Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym, którego celem jest sprawdzenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studenta z zakresu studiowanego kierunku i specjalności oraz problematyki związanej z przygotowaną przez niego pracą dyplomową.

§ 2

Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją egzaminacyjną powołaną przez dziekana wydziału.

§ 3

Na egzaminie dyplomowym studentowi zadawane są przynajmniej trzy pytania, z których dwa powinny pochodzić z listy pytań na egzamin dyplomowy dla danego kierunku studiów. Pozostałe pytania powinny dotyczyć pracy dyplomowej.

§ 4

Inne szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące formy egzaminu dyplomowego są zdefiniowane przez obowiązujące na Wydziale Filozofii i Socjologii zasady dyplomowania, określone w Uchwale Nr XXIV – 30.10-13/19 Senatu UMCS z dnia 16 października 2019 r.

§ 5

Pytania na egzamin dyplomowy dla poszczególnych kierunków studiów są określone w załącznikach 1-10:

Załącznik 1: Pytania na egzamin dyplomowy dla kierunku europeistyka studia stacjonarne I stopnia specjalność zarządzanie kulturą i komunikacja społeczna

Załącznik 2: Pytania na egzamin dyplomowy dla kierunku europeistyka studia stacjonarne I stopnia specjalność mobilność społeczna

Załącznik 3: Pytania na egzamin dyplomowy dla kierunku filozofia studia stacjonarne I stopnia specjalność filozofia teoretyczna

Załącznik 4: Pytania na egzamin dyplomowy dla kierunku filozofia studia stacjonarne II stopnia

Załącznik 5: Pytania na egzamin dyplomowy dla kierunku kognitywistyka studia stacjonarne I stopnia

Załącznik 6: Pytania na egzamin dyplomowy dla kierunku kognitywistyka studia stacjonarne II stopnia

Załącznik 7: Pytania na egzamin dyplomowy dla kierunku kreatywność społeczna studia stacjonarne I stopnia

Załącznik 8: Pytania na egzamin dyplomowy dla kierunku socjologia studia stacjonarne I stopnia

Załącznik 9: Pytania na egzamin dyplomowy dla kierunku socjologia studia stacjonarne II stopnia

Załącznik 10: Pytania na egzamin dyplomowy dla kierunku zarządzanie w politykach publicznych studia stacjonarne I stopnia

**Pytania na egzamin dyplomowy dla studentów kierunku europeistyka
studia stacjonarne I stopnia
specjalność zarządzanie kulturą i komunikacja społeczna
kończących studia od roku akademickiego 2022/23**

1. Na czym polega znaczenie filozofii dla powstania i rozwoju nauk humanistycznych i społecznych?
2. Scharakteryzuj podziały nauk – rys historyczny i metodologiczny.
3. Jakie są koncepcje kultury i cywilizacji w naukach humanistycznych i społecznych?
4. Czym charakteryzuje się zagadnienie Europy i procesu europeizacji jako przedmiot myśli humanistycznej i społecznej?
5. Jak można charakteryzować relację człowieka do samego siebie i innych ludzi?
6. Na czym polega dysonans poznawczy i jakie są sposoby jego redukowania?
7. W jaki sposób poznajemy samych siebie i innych?
8. Czym jest konformizm i jakie są jego rodzaje?
9. Stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja – omów te zagadnienia.
10. Jakie są klasyczne eksperymenty psychologii społecznej? Omów ich przebieg, rezultaty i wnioski.
11. Jakie są źródła i trwałość podziału na Europę Zachodnią i Wschodnią?
12. Na czym polegał wpływ II wojny światowej i podziału bipolarnego świata na przemiany społeczne w Europie?
13. Na czym polegały przemiany obyczajowe i stylu życia w Europie w drugiej połowie XX wieku?
14. Jakie były przyczyny upadku komunizmu oraz okoliczności i mechanizmy wschodniego rozszerzenia UE?
15. Czym charakteryzuje się idea jedności europejskiej po II wojnie światowej?
16. Na czym polega wpływ ekonomii na życie społeczne?
17. Jakie są typy uczestników życia gospodarczego?
18. Co to jest rynek i jakie są jego rodzaje?
19. Jakie są definicje popytu i podaży?
20. Czym charakteryzuje się model konkurencji doskonałej?
21. Jaka jest różnica między wnioskowaniem dedukcyjnym a wnioskowaniem indukcyjnym?
22. Jaka jest różnica między formalną a materialną poprawnością wnioskowania?
23. Jakie są najczęstsze błędy argumentacji?
24. Na czym polegają racjonalne techniki argumentacyjne i jakie są ich rodzaje?
25. Na czym polegają psychologiczne zasady wywierania wpływu na ludzi?
26. Jaka była geneza Unii Europejskiej i historia akcesji Polski do jej struktur?
27. Na czym polega rola Polski w Unii Europejskiej?
28. Jakie są korzyści dla Polski z członkostwa w Unii Europejskiej?
29. Jaka jest rola funduszy unijnych w Polsce?
30. Jakie są rodzaje licencji na oprogramowanie komputerowe?
31. Czym jest malware? Omów rodzaje i zasady zapobiegania.
32. Przetwarzanie w chmurze a tradycyjne programy klienckie – omów zagadnienie.
33. Jaka jest rola i główne rodzaje rozszerzenia plików?
34. Jaka jest struktura instytucjonalna UE?
35. Na czym polegają zasady obowiązywania prawa UE w krajowym porządku prawnym?
36. Jakie są rodzaje i zasady funkcjonowania sądów Unii Europejskiej?
37. Jakie są różnice między produktem krajowym brutto a produktem narodowym brutto?
38. Co to jest deficyt budżetowy i dług publiczny? Jakie są rodzaje inflacji?
39. Jakie są funkcje Banku Centralnego?
40. Czym się charakteryzują podstawowe zagadnienia etyki biznesu?

41. Na czym polega instytucjonalizacja etyki w biznesie? Omów rolę, znaczenie oraz podstawowe funkcje programów i kodeksów etycznych w firmie.
42. Przywództwo organizacyjne – jaka jest rola lidera w kształtowaniu kultury organizacyjnej oraz etycznych zachowań pracowników?
43. Jakie są zasady, typy i modele ewaluacji projektów?
44. Na czym polega planowanie strategiczne?
45. Na czym polegają techniki oraz strategie mediacji i negocjacji?
46. Jakie jest znaczenie procesów psychicznych i psychospołecznych w przebiegu mediacji i negocjacji?
47. Kultura mniejszości narodowych i grup etnicznych w Europie – omów zagadnienie.
48. Kultura jako praktyka – omów zagadnienie.
49. Jakie są główne charakterystyki płci biologicznej i płci kulturowej?
50. Na czym polega komunikacja werbalna i niewerbalna?

**Pytania na egzamin dyplomowy dla studentów kierunku europeistyka
studia stacjonarne I stopnia
specjalność mobilność społeczna
kończących studia od roku akademickiego 2022/23**

1. Na czym polega znaczenie filozofii dla powstania i rozwoju nauk humanistycznych i społecznych?
2. Scharakteryzuj podziały nauk – rys historyczny i metodologiczny.
3. Jakie są koncepcje kultury i cywilizacji w naukach humanistycznych i społecznych?
4. Czym charakteryzuje się zagadnienie Europy i procesu europeizacji jako przedmiot myśli humanistycznej i społecznej?
5. Jak można charakteryzować relację człowieka do samego siebie i innych ludzi?
6. Na czym polega dysonans poznawczy i jakie są sposoby jego redukowania?
7. W jaki sposób poznajemy samych siebie i innych?
8. Czym jest konformizm i jakie są jego rodzaje?
9. Stereotypy, uprzedzenia, dyskryminacja – omów te zagadnienia.
10. Jakie są klasyczne eksperymenty psychologii społecznej? Omów ich przebieg, rezultaty i wnioski.
11. Jakie są źródła i trwałość podziału na Europę Zachodnią i Wschodnią?
12. Na czym polegał wpływ II wojny światowej i podziału bipolarnego świata na przemiany społeczne w Europie?
13. Na czym polegały przemiany obyczajowe i stylu życia w Europie w drugiej połowie XX wieku?
14. Jakie były przyczyny upadku komunizmu oraz okoliczności i mechanizmy wschodniego rozszerzenia UE?
15. Czym charakteryzuje się idea jedności europejskiej po II wojnie światowej?
16. Na czym polega wpływ ekonomii na życie społeczne?
17. Jakie są typy uczestników życia gospodarczego?
18. Co to jest rynek i jakie są jego rodzaje?
19. Jakie są definicje popytu i podaży?
20. Czym charakteryzuje się model konkurencji doskonałej?
21. Jaka jest różnica między wnioskowaniem dedukcyjnym a wnioskowaniem indukcyjnym?
22. Jaka jest różnica między formalną a materialną poprawnością wnioskowania?
23. Jakie są najczęstsze błędy argumentacji?
24. Na czym polegają racjonalne techniki argumentacyjne i jakie są ich rodzaje?
25. Na czym polegają psychologiczne zasady wywierania wpływu na ludzi?
26. Jaka była geneza Unii Europejskiej i historia akcesji Polski do jej struktur?
27. Na czym polega rola Polski w Unii Europejskiej?
28. Jakie są korzyści dla Polski z członkostwa w Unii Europejskiej?
29. Jaka jest rola funduszy unijnych w Polsce?
30. Jakie są rodzaje licencji na oprogramowanie komputerowe?
31. Czym jest malware? Omów rodzaje i zasady zapobiegania.
32. Przetwarzanie w chmurze a tradycyjne programy klienckie – omów zagadnienie.
33. Jaka jest rola i główne rodzaje rozszerzenia plików?
34. Jaka jest struktura instytucjonalna UE?
35. Na czym polegają zasady obowiązywania prawa UE w krajowym porządku prawnym?
36. Jakie są rodzaje i zasady funkcjonowania sądów Unii Europejskiej?
37. Jakie są różnice między produktem krajowym brutto a produktem narodowym brutto?
38. Co to jest deficyt budżetowy i dług publiczny? Jakie są rodzaje inflacji?
39. Jakie są funkcje Banku Centralnego?
40. Czym się charakteryzują podstawowe zagadnienia etyki biznesu?

41. Na czym polega instytucjonalizacja etyki w biznesie? Omów rolę, znaczenie oraz podstawowe funkcje programów i kodeksów etycznych w firmie.
42. Przywództwo organizacyjne – jaka jest rola lidera w kształtowaniu kultury organizacyjnej oraz etycznych zachowań pracowników?
43. Jakie są zasady, typy i modele ewaluacji projektów?
44. Na czym polega planowanie strategiczne?
45. Na czym polegają techniki oraz strategie mediacji i negocjacji?
46. Jakie jest znaczenie procesów psychicznych i psychospołecznych w przebiegu mediacji i negocjacji?
47. Czym się charakteryzują horyzontalne i wertykalne wymiary mobilności społecznej?
48. Jaka jest relacja między mobilnością a konwersją kapitałów (ekonomicznego, kulturowego, społecznego)?
49. Czym są psychologiczne predykatory adaptacji do nowych warunków?
50. Na czym polega polityka migracyjna UE?

**Pytania na egzamin dyplomowy dla studentów kierunku filozofia
studia stacjonarne I stopnia
specjalność filozofia teoretyczna
kończących studia od roku akademickiego 2022/23**

1. Jakie wyróżnia się działy filozofii, jej dyscypliny, jej główne kierunki i szkoły?
2. Jaki jest status i miejsce filozofii w historii myśli oraz we współczesnej kulturze?
3. Jakie są różnice i ewentualne podobieństwa między potocznymi i filozoficznymi koncepcjami świata i człowieka?
4. Jakie wyróżnia się funkcje języka?
5. Czym jest definicja; jaka jest budowa definicji oraz jej, rodzaje? Kiedy definicje są poprawne, a kiedy zawierają błędy?
6. Jak można uzasadnić tezę, że poglądy filozofów antycznej Grecji i Rzymu stanowią źródła kultury europejskiej?
7. Jaka jest etymologia i znaczenie terminu „filozofia”?
8. Czy metafora może stanowić środek wyrazu problematyki filozoficznej?
9. Na czym polegają różnice między Augustyna i Tomasza z Akwinu koncepcją poznania i człowieka?
10. Jakie stanowiska w sporze o uniwersalia wyodrębniły się w okresie średniowiecza?
11. Jaka jest relacja między filozofią a teologią?
12. Jakie główne nurty wyróżniamy w filozofii renesansowej? Jacy byli jej najważniejsi reprezentanci?
13. Jakie stanowiska w sporze o substancję powstały wieku XVII?
14. Jakie były przewodnie idee Oświecenia europejskiego?
15. Jakie były główne założenia filozofii krytycznej I. Kanta?
16. Na czym polegała oryginalność Heglowskiej koncepcji Absolutu?
17. Jakie były podstawowe tezy pozytywizmu?
18. Co o istocie i genealogii nihilizmu pisał F. Nietzsche?
19. Na czym polegała Husserlowska krytyka psychologizmu i koncepcja metody fenomenologicznej?
20. Czym różni się filozofia języka według „wczesnego” i „późnego” Wittgensteina?
21. Jakie były główne założenia egzystencjalistycznej filozofii człowieka (Heidegger i Sartre)?
22. Jaki jest stosunek filozofii postmodernistycznej do tradycji filozoficznej?
23. Jakie były główne nurty w polskiej filozofii dwudziestowiecznej?
24. Z jakim pojmowaniem twórczości spotykamy się w filozofii polskiej?
25. Czym jest wnioskowanie dedukcyjne?
26. Czym jest rachunek zdań, a czym rachunek zbiorów (algebra Boole’a zbiorów)?
27. Co oznaczają pojęcia: pary, iloczynu kartezjańskiego i relacji?
28. Co oznacza pojęcie równoliczność zbiorów?
29. Czym są normy moralne?
30. Czym jest konflikt moralny?
31. Jakie poglądy i stanowiska prezentowała dwudziestowieczna etyka polska (szkoła lwowsko-warszawska, W. Tatarkiewicz, H. Elzenberg)?
32. Czy możliwa jest religia bez Boga?
33. Czym jest teodycea i jakie są jej rodzaje?
34. Czym charakteryzują się filozoficzne interpretacje doświadczenia mistycznego: perenializm i konstruktywizm?
35. Jakie są dzieje pojęcia piękna i jego status współczesny? Czy istnieją wartości opozycyjne wobec piękna?
36. Jaki jest status dzieła sztuki w paradygmacie estetycznym i po awangardzie?
37. Jak ustosunkowuje się estetyka wobec wyzwań kultury i filozofii współczesnej?
38. Jakie są podstawowe koncepcje ontologii (metafizyki)?
39. Na czym polega spór między realizmem a idealizmem metafizycznym?
40. Na czym polega spór między determinizmem a indeterminizmem i jakie znaczenie mają dla niego nauki przyrodnicze?

41. Jakie są główne założenia transcendentalizmu jako stanowiska epistemologicznego?
42. Czym zajmuje się epistemologia znaturalizowana?
43. Z jakimi trudnościami wiąże się przyjęcie klasycznej definicji prawdy?
44. Na jakie podstawowe kwestie zwraca uwagę epistemologiczna dyskusja na temat pamięci?
45. Jakie są główne stanowiska w filozoficznych sporach dotyczących istnienia ludzkiej natury?
46. Na czym polega różnica między stanowiskami kompatybilistycznymi i nonkompatybilistycznymi w kwestii wolności?
47. Czym charakteryzuje się rozumienie człowieka w dwudziestowiecznych i najnowszych koncepcjach kryzysu kultury?
48. Jakie są możliwe rozwiązania problemu psychofizycznego?
49. Jakie są najważniejsze ujęcia świadomości w filozofii umysłu?
50. Czego dotyczy spór o źródła treści stanów mentalnych (internalizm i eksternalizm)?

**Pytania na egzamin dyplomowy dla studentów kierunku filozofia
studia stacjonarne II stopnia
kończących studia od roku akademickiego 2022/23**

1. Jakie są przedmiotowe i metodologiczne kryteria wyodrębniania nauk humanistycznych?
2. Jak narodziła się filozofia kultury?
3. Co to znaczy, że filozofia kultury może być traktowana jako metafilozofia?
4. Czym są i w jaki sposób istnieją wytwory kulturowe?
5. Jakie są źródła kultury europejskiej; co można powiedzieć o jej istocie? Jakie są prognozy dotyczące kultury europejskiej?
6. Co oznacza spór między indywidualizmem a kolektywizmem – w perspektywie relacji między jednostką a społeczeństwem?
7. Na czym polegają różnice między społeczeństwem otwartym a społeczeństwem zamkniętym?
8. Co głosi idea dobra wspólnego?
9. Co głoszą współczesne koncepcje sprawiedliwości społecznej?
10. Co głoszą koncepcje społeczeństwa informacyjnego i społeczeństwa sieciowego?
11. Jak filozofowie starożytni i średniowieczni odnosili się do relacji między sztuką a filozofią?
12. Jak z problemem autonomii sztuki wiążą się kwestie źródłowego sensu pojęcia estetyki oraz narodzin sztuk pięknych?
13. W jaki sposób sztuka odnosi się do granic i możliwości poznania filozoficznego (Kant, Schelling, Hegel, Heidegger, Merleau-Ponty)?
14. W jaki sposób filozofia sztuki odnosi się do przeobrażeń dwudziestowiecznej praktyki artystycznej oraz teorii ponowoczesnych?
15. Czym jest harmonia rodzajów retorycznych w komunikacji społecznej (polityka, sądownictwo, sytuacje celebryckie)?
16. Co to znaczy, że logos, ethos i pathos mają udział w kreowaniu wizerunku?
17. Jaką funkcję pełni retoryka w reklamie?
18. Jakie są podstawowe idee filozofii mechanicyzmu?
19. Na czym polega względność czasu i przestrzeni w szczególnej teorii względności?
20. Jakie są główne interpretacje mechaniki kwantowej?
21. Co to są modele Friedmana i jakie scenariusze ewolucji Wszechświata przewidują?
22. Jakie są warunki sensowności zdań według Carnapa?
23. Czym jest przedmiot, a czym forma analizy – w ujęciu Moore'a?
24. Jaka jest struktura czynności illokucyjnych?
25. Czym jest zasada kooperacji, a czym maksymy konwersacyjne?
26. Co głosi koncepcja świadomego umysłu J. R. Searle'a?
27. Jak należy rozumieć świadomość rdzenną i rozszerzoną w poglądach A. Damasio?
28. Czym są qualia i w jaki sposób istnieją?
29. Jakie są główne rozwiązania problemu psychofizycznego?
30. Z jakimi deontologicznymi i teleologicznymi teoriami działania spotykamy się w myśli współczesnej?
31. Czym charakteryzują się fenomenologiczne teorie działania?
32. Jakie są typy odpowiedzialności w działaniu – według stanowisk fenomenologicznych i analitycznych, a także według etyk ekologicznych?
33. Jakie wyróżnia się typy wolności w działaniu?
34. Co głoszą teorie działania kreatywnego?
35. Na czym polega błąd naturalistyczny w aksjologii? Jakie są jego konsekwencje?
36. Co oznacza obiektywizm aksjologiczny w fenomenologii?
37. Jaki jest stosunek uczuć do wartości w subiektywizmie aksjologicznym?
38. Czym jest poznawczy status sądów wartościujących?
39. Jaki jest stosunek między wartościami a wolnością?
40. Jakie są charakterystyczne cechy filozofii indyjskiej?
41. Czym charakteryzuje się sześć głównych bramińskich szkół myśli filozoficznej?

42. Jak rozwijała się i czym się charakteryzuje myśl buddyjska?
43. Czy między konfucjańską a taoistyczną koncepcją człowieka istnieje więcej różnic czy podobieństw?
44. Z jaką filozofią oraz z jakim klimatem intelektualnym i artystycznym spotykamy się w kulturze ponowoczesnej?
45. Jakie treści prezentują ponowoczesne koncepcje Jacquesa Derridy, Jean-Francoisa Lyotarda, Julii Kristevej, Zygmunta Baumana i Judith Butler?
46. Z jakimi zagadnieniami inności, odmienności i obcości spotykamy się w kulturze ponowoczesnej?
47. W jaki sposób – w perspektywie pluralizmu religijnego – można interpretować wielość religii?
48. Czym jest doświadczenie religijne i jaki jest jego status?
49. Jakie są argumenty za monoteizmem i przeciwko niemu?
50. Co charakteryzuje naturalistyczne ujęcia religii?

**Pytania na egzamin dyplomowy dla studentów kierunku kognitywistyka
studia stacjonarne I stopnia
kończących studia od roku akademickiego 2022/23**

1. Omów i zilustruj przykładem interdyscyplinarny charakter kognitywistyki.
2. Czym jest Maszyna Turinga? - wyjaśnij twierdzenie, że poznanie jest obliczaniem.
3. Czym jest architektura poznawcza? Scharakteryzuj wybraną architekturę w ramach psychologii poznawczej.
4. Omów wybraną formę reprezentacji w systemach naturalnych i sztucznych w perspektywie interdyscyplinarnej (psychologia poznawcza, neuronauka poznawcza, badania nad sztuczną inteligencją).
5. Omów wybraną metodę neuroobrazowania (zasady i przebieg badania, możliwe rezultaty).
6. Omów działanie i własności sztucznych sieci neuronowych.
7. Omów różnice pomiędzy stanowiskiem holistycznym i wąskolokalizacyjnym w neuronauce poznawczej.
8. Na czym polega spór realizmu z idealizmem?
9. Na czym polega spór empiryzmu z aprioryzmem?
10. Jakie są podstawowe koncepcje prawdy?
11. Na czym polega spór determinizmu z indeterminizmem?
12. Podaj definicję tautologii rachunku zdań.
13. Porównaj wnioski zawodne i niezawodne.
14. Jakie zdania nazywamy logicznie równoważnymi?
15. Jaki związek zachodzi między kwantyfikatorem ogólnym (uniwersalnym) a szczegółowym.
16. Co to jest system dwójkowy (binarny) i dlaczego jest tak ważny w informatyce?
17. Co to jest system operacyjny i jakie są jego zadania?
18. Co to jest pamięć wirtualna i dlaczego się jej używa?
19. Omów proces spostrzegania jako proces kategoryzacji percepcyjnej.
20. Wyobraźnia - medium analogowe czy abstrakcyjne? Omów spór o naturę wyobraźni na gruncie psychologii poznawczej.
21. Omów koncepcje pamięci roboczej we współczesnych ujęciach psychologicznych.
22. Scharakteryzuj uwagę jako system filtrowania informacji i jako system dystrybucji zasobów poznawczych.
23. Inteligencja - podejście strukturalne, procesualne i biologiczne. Omów wybrane podejście.
24. Omów relację między językoznawstwem generatywnym i językoznawstwem kognitywnym
25. Omów zjawisko metafory konceptualnej i integracji konceptualnej
26. Omów kategoryzację klasyczną i prototypową w perspektywie językoznawstwa kognitywnego. Odwołaj się do przykładu.
27. Porównaj wiedzę językową i wiedzę encyklopedyczną.
28. Podaj definicję słabej i silnej sztucznej inteligencji.
29. Omów tzw. strukturę PEAS agenta inteligentnego.
30. Podaj przykłady praktycznych zastosowań sztucznej inteligencji i uczenia maszynowego.
31. Scharakteryzuj wybrane zaburzenie pamięci o podłożu neurobiologicznym.
32. Jaką rolę odgrywa układ limbiczny w funkcjonowaniu emocji?
33. Scharakteryzuj obszary czynnościowe w ramach wybranego płata mózgu.
34. Omów pojęcie kodu i wybraną klasyfikację kodów.
35. Znaki wskaźnikowe, ikoniczne i symboliczne: wyjaśnij zasadę podziału i wskaż przykłady. Omów problem rozłączności tego podziału.
36. Przedstaw przykład analizy treści komunikatu przekazanego za pomocą wybranego kodu niewerbalnego.
37. Omów wybrany problem kognitywnych warunków nakładanych na efektywne komunikowanie się.
38. Co głosi weryfikacjonistyczna teoria znaczenia?

39. Co jest przedmiotem sporu realizmu naukowego z instrumentalizmem?
40. Na czym polega anarchizm metodologiczny wg Feyerabenda?
41. Czym jest świadomość w perspektywie filozofii umysłu – zaprezentuj wybrane stanowisko
42. Na czym polega problem psychofizyczny? Scharakteryzuj i omów wybrane stanowisko w odniesieniu do problemu umysł-ciało.
43. Omów funkcjonalistyczne ujęcie umysłu
44. Czym jest „umysł rozszerzony” w ujęciu Chalmersa i Clarka?
45. Omów model neurony progowego McCullocha-Pittsa
46. Przedstaw wybraną metodę uczenia sieci neuronowej
47. Omów poziomy tworzenia znaczeń w Hierarchii Semiotycznej
48. Na czym polega tzw. triangulacja metod w semiotyce kognitywnej (1szo-, 2go-, 3ciosobowych) – zilustruj przykładem
49. Omów wybrane podejście w ramach niestandardowych (4e: enactive, embodied, embedded, extended) podejść do poznania.
50. Omów polisemiotyczne - gesturalno-wokalne - źródła ludzkiej komunikacji.

**Pytania na egzamin dyplomowy dla studentów kierunku kognitywistyka
studia stacjonarne II stopnia
kończących studia od roku akademickiego 2022/23**

1. Omów miejsce języka wśród innych systemów znakowych.
2. Scharakteryzuj biologiczne i społeczne uwarunkowania języka.
3. Omów problem uniwersaliów językowych.
4. Problem interdyscyplinarności badań kognitywistycznych.
5. Na czym polega wyjaśnianie w kognitywistyce?
6. Porównaj filozoficzne i kognitywistyczne ujęcia problemów badawczych – na wybranym przykładzie.
7. Przedstaw filozoficzny problem określonego działu kognitywistyki (umysłu, poznania, języka, antropologii, AI, neuronauki).
8. Oceń znaczenie i rolę założeń filozoficznych w teoriach kognitywistycznych.
9. Omów wybraną teorię rozwoju psychicznego: (J. Piageta, E. Eriksona; L. Kohlberga).
10. Opisz prawidłowości rozwoju emocjonalnego w okresie wczesnego dzieciństwa.
11. Autyzm i Zespół Aspergera jako zaburzenia neurorozwojowe.
12. Omów prawidłowe i niewłaściwe postawy rodzicielskie.
13. Zaprezentuj współczesną periodyzację rozwoju człowieka
14. Scharakteryzuj i zilustruj przykładem problem dobrze określony (w ujęciu Simona i Newella)
15. Omów wybraną metodę rozwiązywania problemów (rozumianą jako przeszukiwanie przestrzeni stanów).
16. Omów klasyczną definicję prawdy i t-schemat.
17. Na czym polega zgodność kategorii syntaktycznych z kategoriami semantycznymi?
18. Wymień rodzaje świadomości opisane przez Neda Blocka, podaj ich charakterystykę oraz relacje między nimi.
19. Scharakteryzuj „trudny problem świadomości” w ujęciu Chalmersa i eksperymenty myślowe, które go ujawniają
20. Omów metodę heterofenomenologiczną Daniela Dennetta badania świadomości.
21. Co głosi program minimum badania świadomości? Wskaż na neuronalne korelaty świadomości fenomenalnej według wybranych przez siebie neurokognitywistów (Cricka i Kocha, Ramachandrana i Hirsteina, Llinasa).
22. Omów ewolucję poglądów odnośnie asymetrii funkcjonalnej mózgu.
23. Starzenie się mózgu – starzenie się poznawcze – omów wybrane modele.
24. Omów samoświadomość w perspektywie neuropsychologii.
25. Scharakteryzuj plastyczność mózgu w kontekście neurobiologii.
26. Scharakteryzuj wybrane objawy kliniczne po uszkodzeniach mózgu (np. afazje, apraksje, agnozje itp).
27. Jaka są funkcje poszczególnych płatów kory mózgowej?
28. Jakie są i na czym polegają najpopularniejsze metody badania mózgu?
29. Na czym polega i co bada *false-belief task*?
30. Jakie znasz deficyty teorii umysłu i w jaki sposób się one przejawiają?
31. Jaka jest różnica między teorią teorii i teorią symulacji?
32. Na czym polega mechanizm współlniania uwagi?
33. Czym są neurony lustrzane i jaka jest ich rola.
34. Teorie wyjaśniające funkcjonowanie mózgu: wąskolokalizacyjna, antylokalizacyjna (holistyczna), koneksonistyczna i funkcjonalna
35. Omów wybrane zaburzenie neurolingwistyczne u osób z uszkodzeniami mózgu
36. Scharakteryzuj koncepcje kodu rozwiniętego i ograniczonego.
37. Omów model Hodgkina-Huxleya neuronu biologicznego (główne założenia)
38. Scharakteryzuj ogólnie projekty Blue Brain i Human Brain
39. Opisz model neuronu McCullocha-Pittsa
40. Omów strukturę procesu decyzyjnego.

41. Podaj charakterystykę decydenta.
42. Omów rolę heurystyk w procesie podejmowania decyzji.
43. Scharakteryzuj algorytmiczne strategie wyboru.
44. Omów rolę emocji w procesie podejmowania decyzji.
45. Omów pojęcie paralelizmu w neuroestetyce.
46. Scharakteryzuj model doświadczenia estetycznego sformułowany przez Ledera i in.
47. Co to jest entropia i w jaki sposób wiąże się z zagadnieniem strzałki czasu?
48. Na czym polega względność czasu i przestrzeni w szczególnej teorii względności?
49. Jakie są główne interpretacje mechaniki kwantowej?
50. Scharakteryzuj wybraną metodę badawczą w antropologii kognitywnej.

**Lista pytań na egzamin dyplomowy dla studentów kierunku kreatywność społeczna
studia stacjonarne I stopnia
kończących studia od roku akademickiego 2022/23**

1. Jakie różnice występują w ideologii i praktyce demokracji ateńskiej oraz demokracji współczesnej?
2. Jaki wpływ na powstanie i rozwój nowożytnej nauki wywarły przemiany w kulturze umysłowej XVI i XVII w.?
3. Czym charakteryzowały się społeczeństwa starożytnych Aten i Sparty?
4. Jaki był status oraz rola kobiety w świecie greckim i rzymskim?
5. Jakie są typy aktywności w sferze publicznej?
6. Czym jest opinia publiczna oraz jakie jest jej znaczenie?
7. Czym jest globalna sfera publiczna?
8. Omów różne definicje religii.
9. Jak można scharakteryzować zjawiska sekularyzacji i desekularyzacji?
10. Jakie są błędy w postrzeganiu społecznym?
11. Jak rolę odgrywa wyobraźnia w poznawaniu rzeczywistości?
12. Jakie są główne modele nowożytnego optymizmu i pesymizmu społeczno-historycznego?
13. Jakie są główne stanowiska w myśli społeczno-historycznej w wieku XIX?
14. Jakie są osobowościowe i społeczne uwarunkowania kreatywności?
15. Czym są stymulatory oraz inhibitory kreatywności?
16. Jakie są współczesne formy awangardy artystycznej?
17. Jak dokonać analizy formalnej dzieła malarskiego (środki plastyczne)?
18. Jakie są spory toczone w obrębie współczesnej filozofii polityki?
19. Czym jest wolność polityczna oraz jakie są jej ograniczenia?
20. Jakie są główne zachodnie koncepcje człowieka?
21. Kim jest człowiek masowy i człowiek elitarny? Opisz wybrane teorie.
22. Czym jest kultura jako komunikacja społeczna?
23. Omów zagadnienie edukacji w warunkach wielokulturowości.
24. Jakie są różnice pomiędzy kulturami narodowymi?
25. Czym jest podmiotowość indywidualna i społeczna?
26. Jakie są współczesne koncepcje ludzkiej podmiotowości?
27. Opisz piękno jako kategorię estetyczną.
28. Czym jest zwrot performatywny w sztuce i naukach humanistycznych?
29. Jakie są pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji?
30. Opisz problem konsumpcjonizmu w kulturze zachodniej.
31. Jakie są formy manipulacji we współczesnym społeczeństwie?
32. Omów stare i nowe media w świetle koncepcji konwergencji.
33. Czym jest instytucja medialabu we współczesnej kulturze?
34. Omów pojęcie i style kierowania.
35. Czym jest kultura organizacyjna oraz jakie są jej przemiany?
36. Omów zagadnienie podmiotu oraz rodzaje działania kreatywnego (praca, twórczość, autokreacja).
37. Jakie rodzaje wartości są realizowane w działaniu kreatywnym?
38. Czego dotyczą spory etyk deontologicznych i teleologicznych?
39. Jakie są rodzaje odpowiedzialności w działaniu?
40. Jakie są aksjologiczne podstawy państwa?
41. Omów prawa człowieka i ich znaczenie.
42. Omów problem przekonań religijnych w sferze publicznej.
43. Jakie są główne modele osobowości i motywacji?
44. Wymień i scharakteryzuj typy temperamentu.
45. Czy jest modelowanie zachowań i postaw?
46. Jak można zapobiegać agresji?
47. Jakie są zagadnienia etyki biznesu?
48. Jakie są współczesne zagadnienia bioetyczne?

49. Jakie znasz zasady skutecznego działania przedsiębiorczych jednostek i społeczności?
50. Omów dylematy i strategie sprawnego działania.

**Pytania na egzamin dyplomowy dla studentów kierunku socjologia
studia stacjonarne I stopnia
kończących studia od roku akademickiego 2022/23**

1. Na czym polega koncepcja społeczeństwa według św. Tomasza z Akwinu?
2. Na czym polega teoria umowy społecznej?
3. Kogo uznaje się za prekursorów socjologii? Jakie są główne elementy ich myśli społecznej?
4. Czym jest socjologia według Augusta Comte'a?
5. Jakie są główne założenia marksowskiego materializmu historycznego?
6. Na czym polega socjologizm według Emila Durkheima?
7. Jakie są główne założenia i kierunki naturalizmu w socjologii?
8. Czym jest socjologia humanistyczna?
9. Czym jest socjologia formalna?
10. Jakie są główne założenia interakcjonizmu symbolicznego?
11. Na czym polega teoria funkcjonalna Mertona i Luhmanna?
12. Jakie są elementy teorii socjologicznej Bourdieu?
13. W jaki sposób bada się dynamikę zjawisk kultury? (pojęcia służące do tego badania: ewolucja, dyfuzja, akulturacja, synkretyzm kulturowy)
14. Na czym polega atrybutywne i dystrybutywne rozumienie kultury?
15. Na czym polega wartościujące i niewartościujące rozumienie kultury?
16. Jak jest miejsce antropologii wśród nauk o człowieku?
17. Jakie są typowe cechy społeczeństwa pierwotnego?
18. Jakie są formy dystrybucji dóbr w społeczeństwach pierwotnych?
19. Jakie są koncepcje roli społecznej?
20. Co to są zachowania i działania społeczne?
21. Co to jest stratyfikacja społeczna, klasa i warstwa społeczna?
22. Czym jest grupa społeczna? Jakie są rodzaje grup społecznych?
23. Jakie są koncepcje teoretyczne społeczności lokalnych?
24. Czym jest ruchliwość społeczna? Jakie wyróżnia się typy ruchliwości społecznej?
25. Jakie są i czym się charakteryzują podstawowe teorie rozwoju społecznego?
26. Jaka jest aktualna struktura ludności Polski według podstawowych cech demograficznych (płeć, wiek, miejsce zamieszkania)?
27. Jaka jest aktualna struktura ludności Polski wg podstawowych cech socjoekonomicznych (wykształcenie, źródła utrzymania i aktywność zawodowa)?
28. Co to jest demograficzny proces starzenia się ludności? Jaki jest stopień jego zaawansowania w Polsce? Jakie wskaźniki stosuje się do oceny stopnia zaawansowania tego procesu?
29. Na czym polega teoria pierwszego przejścia demograficznego?
30. Jak kształtują się migracje zagraniczne Polaków od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (kierunki, skala zjawiska, przyczyny)?
31. Jakie są podstawowe założenia funkcjonalnej teorii uwarstwienia Davisa i Moore'a?
32. Jakie są różnice między polską inteligencją ukształtowaną w XIX wieku i pierwszych czterech dziesięcioleciach XX a inteligencją powojenną?
33. Jakie wymienia się główne przejawy słabości społeczeństwa obywatelskiego w Polsce po 1989 r.?
34. W jaki sposób epoka „realnego socjalizmu” wpłynęła na system wartości współczesnego społeczeństwa polskiego?
35. Jakim przemianom społecznym, kulturowym i gospodarczym podlegali chłopcy w III RP?
36. Jak przebiegała ewolucja struktury klasowej społeczeństwa polskiego po 1989 r.?
37. Na czym polegała transformacja społeczeństwa polskiego po 1989 r.? Wymień i omów jej główne wymiary.
38. Na czym polegają podstawowe podobieństwa i różnice przemian Polski na tle krajów Europy Środkowo-Wschodniej w XX wieku w takich obszarach jak gospodarka, polityka (poziom demokracji), społeczeństwo?
39. Na czym polegają procesy marginalizacji społecznej? Jak te procesy przebiegają w III RP?

40. Jakie są charakterystyczne cechy badań jakościowych i ilościowych? (cele, metody i techniki, rola badacza i rola respondenta, wyniki)?
41. Jakie są i czym się charakteryzują podstawowe etapy projektowania i realizacji badań empirycznych?
42. Jakie są i czym się charakteryzują rodzaje prób badawczych (losowych i nielosowych)?
43. Jakie są podstawowe zasady budowy kwestionariusza badawczego? (ogólna konstrukcja, układ pytań, rodzaje pytań, błędy)?
44. Jakie są podstawowe założenia, cechy i zastosowanie następujących metod i technik badań społecznych: wywiad indywidualny swobodny i pogłębiony, wywiad kwestionariuszowy, wywiad grupowy, analiza treści, metoda biograficzna, badania obserwacyjne?
45. Jakie charakterystyczne cechy wspólne wyróżniają mikrostruktury społeczne ?
46. Jakie są znane Ci trzy koncepcje człowieka w gospodarce?
47. Czym jest „welfare state”? (powstanie, argumenty za i przeciw, kryzys państwa dobrobytu)
48. Jakie są główne założenia teoretyczne ekonomii społecznej?
49. Jakie są funkcje ekonomii społecznej w życiu społeczno-gospodarczym?
50. Jakie są główne ustawy regulujące status i funkcjonowanie podmiotów ekonomii społecznej?

**Pytania na egzamin dyplomowy dla studentów kierunku socjologia
studia stacjonarne II stopnia
kończących studia od roku akademickiego 2022/23**

1. Jakie są główne osobliwości nauk społecznych?
2. Jakie są sposoby językowego porządkowania świata w nauce?
3. Jak brzmi definicja i jakie są cechy teorii naukowej?
4. Jakie są typy definiowania w naukach społecznych?
5. Czym jest pozytywizm, antypozytywizm, indywidualizm i holizm: wyjaśnij pojęcia i wskaż teorie socjologiczne, które są egzemplifikacją tych paradygmatów.
6. Jakie są rodzaje zmiennych w badaniach społecznych?
7. Jak wygląda struktura zbioru danych w SPSS? Jakie podstawowe operacje przeprowadza się na plikach danych?
8. Jakie testy statystyczne stosuje się do weryfikacji hipotez, w których zmienna zależna i niezależna są zmiennymi nominalnymi? Jakie są warunki ich stosowania?
9. Jakie są kryteria doboru testów statystycznych?
10. Jakie są sposoby testowania hipotez dotyczących różnic pomiędzy średnimi (dla dwóch grup, dla więcej niż dwóch grup)?
11. Jakie są główne cele i obszary zastosowania badań ewaluacyjnych?
12. Omów podstawowe kryteria ewaluacji i ich znaczenie w badaniach (trafność, skuteczność, użyteczność, trwałość, efektywność)?
13. Omów rodzaje ewaluacji i wskaż na czym polegają (formatywna – konkluzyjna; ex-ante, mid-term, ex-post, ongoing).
14. Jak przebiega proces planowania i projektowania ewaluacji?
15. Jakie są etapy realizacji badania ewaluacyjnego i metody w kolejnych fazach procesu ewaluacji?
16. Jak powinien być skonstruowany raport z badań ewaluacyjnych? Jakie są zasady poprawnej prezentacji wyników badań ewaluacyjnych?
17. Jakie są główne założenia analizy dyskursu?
18. Jak wyglądają strategie dyskursywne w KAD?
19. Jakie są główne założenia wywiadu narracyjnego?
20. Jakie są założenia głównych nurtów w analizie wizualnej (analiza kompozycji, semiotyka, analiza dyskursu)?
21. Na czym polegają techniki wykorzystania danych wizualnych w badaniach społecznych?
22. Jakie zagrożenia dla funkcjonowania sfery publicznej wskazywał Jürgen Habermas?
23. Co oznacza pojęcie „wielość sfer publicznych”?
24. Jaka jest specyfika sfery publicznej w reżimach niedemokratycznych?
25. W jakim sposób funkcjonuje globalna sfera publiczna?
26. W jaki sposób nowe technologie informacyjno-komunikacyjne wpływają na funkcjonowanie sfery publicznej?
27. Jakie funkcje pełni czas społeczny?
28. Jakie są główne założenia koncepcji „wielu nowoczesności”?
29. Jaka jest struktura i mechanizm działania systemu światowego (według Immanuela Wallersteina)?
30. W jaki sposób globalizacja wpływa na przemiany społeczne w różnych częściach świata?
31. Czym się różni rewolucja społeczna do rewolucji politycznej?
32. Czym jest refleksyjność i sprawstwo wg Archer i Giddensa?
33. Na czym polega koncepcja władzy-wiedzy Foucaulta?
34. Co to jest teoria aktora-sieci Latoura?
35. Na czym polega myśl krytyczna na przykładzie teorii feministycznych i analiz genderowych?
36. W jaki sposób można wykorzystać studia postkolonialne do badań nad społeczeństwem polskim?

37. Czym różnią się pojęcia różnokulturowości i wielokulturowości?
38. Jak opisać status Innego we współczesnym świecie?
39. Czym jest poprawność polityczna? (charakterystyka zjawiska)
40. Jak do kultury odnoszą się postmoderniści?
41. Na czym polega różnica pomiędzy etnocentryzmem a relatywizmem kulturowym?
42. Jakie są podobieństwa i różnice między gospodarczymi, politycznymi i kulturowymi globalnymi procesami społecznymi?
43. Ile jest i czym się charakteryzują kolejne fale globalizacji w historii ludzkości?
44. W jaki sposób globalizacja wpływa na funkcjonowanie współczesnych państw narodowych?
45. W jaki sposób globalizacja wiąże się z kryzysem tożsamości jednostkowych i zbiorowych?
46. Na czym polegają przemiany współczesnej rodziny i jakie są ich uwarunkowania?
47. Jakie są przyczyny, rodzaje i konsekwencje migracji? (analiza makro, mezo i mikrospołeczna)
48. Czym jest klasa średnia? Czym charakteryzuje się klasa średnia na świecie i w Polsce?
49. Na czym polega proces medykalizacji?
50. Jakie są funkcje mediów?

**Pytania na egzamin dyplomowy dla studentów kierunku zarządzanie w politykach publicznych
studia stacjonarne I stopnia
kończących studia od roku akademickiego 2022/23**

1. Co to jest program operacyjny? Omów na wybranym przykładzie.
2. Jakie są założenia koncepcji spójności społecznej?
3. Na czym polega zależność pomiędzy: programem operacyjnym, priorytetem oraz projektem?
4. Jakie są cele i rodzaje badań społecznych?
5. Na czym polega proces badawczy i jakie są jego etapy?
6. Jakie są zmienne, poziomy ich pomiaru oraz typy doboru próby?
7. Na czym polega idea badań sondażowych?
8. Jakie są typy aktorów w politykach publicznych? Wymień je i omów.
9. Jakie są zadania Sejmu i Senatu?
10. Jakie są kompetencje Rady Ministrów?
11. Na czym polega zasada pomocniczości w samorządzie terytorialnym?
12. Jakie są typy i zadania jednostek samorządu terytorialnego?
13. Jakie są role i funkcje organizacji samorządowych we współczesnym społeczeństwie?
14. Jakie są i czym się charakteryzują kategorie osób zagrożonych wykluczeniem?
15. Jakie instrumenty są wykorzystywane w programach reintegracyjnych i aktywizacji zawodowej?
16. Czym się charakteryzują Regionalne Programy Operacyjne – perspektywa na lata 2014-2020?
17. Jakie są podstawowe zasady przygotowania wniosków? Wymień je i omów.
18. Jakie są główne założenia ekonomii społecznej?
19. Jakie są funkcje ekonomii społecznej?
20. Jakie są główne ustawy regulujące status i funkcjonowanie podmiotów ekonomii społecznej?
21. Jakie są i czym się charakteryzują podmioty i przedsiębiorstwa ekonomii społecznej?
22. Jakie są uregulowania ustawowe kształtowania samorządowej polityki społecznej?
23. Jaki jest zakres, zadania i metodologia przygotowania strategii rozwiązywania problemów społecznych?
24. Do czego służy diagnoza potrzeb i problemów społecznych oraz jakie wykorzystuje się w niej metody i techniki badawcze?
25. Jakie są obszary wspólne planowania strategicznego i projektowania zmiany społecznej oraz jaka jest ich rola?
26. Czym jest polityka publiczna i jakie są jej typologie?
27. Jakie są i czym się charakteryzują etapy analizy polityk publicznych?
28. Na czym polegają procesy projektowania i implementacji polityk publicznych?
29. Na czym polega mechanizm i stan równowagi na rynku dóbr i usług?
30. Jakich problemów ekonomicznych dotyczy polityka fiskalna i pieniężna państwa?
31. Czym charakteryzuje się Produkt Krajowy Brutto jako miernik efektów działalności gospodarczej?
32. Czym są cykle (wahania) koniunkturalne?
33. Jakie są założenia reformy rolnej w 1944 r. jako przykład prowadzenia polityki publicznej w PRL?
34. Na czym polegała transformacja systemowa w Polsce z punktu widzenia polityki publicznej?
35. Jakie reformy polityk publicznych zostały przyjęte w Polsce w końcu lat 90'? Omów jedną z nich
36. Jakie jest znaczenie integracji z Unią Europejską dla polityki publicznej w Polsce? Omów na wybranym przykładzie
37. Na czym polega idea samorządności w ruchu społecznym Solidarność jako alternatywny styl polityki publicznej?
38. Na czym polega idea demokracji?
39. Czym charakteryzuje się sfera publiczna w ujęciu teoretycznym J. Habermasa i H. Arendt?
40. Na czym polega idea dobra wspólnego i interesu publicznego?
41. Jakie są cechy konstytutywne organizacji pozarządowych i jaką pełnią rolę w życiu publicznym?
42. Jaka jest rola społeczeństwa obywatelskiego w państwie demokratycznym?
43. Co to jest ewaluacja? Omów sposoby definiowania ewaluacji, akcentujących czynności i metody badań oraz kryteria i cele badań.

44. Czym charakteryzują się podstawowe kryteria ewaluacji: trafność, skuteczność, użyteczność, trwałość, efektywność?
45. Na czym polega faza planowania ewaluacji (inaczej nazywaną też konceptualizacją)? Jakie są jej etapy, struktury i stosowane metody?
46. Na czym polega faza projektowania ewaluacji (inaczej nazywaną też operacjonalizacją)? Jakie są jej etapy, struktury i stosowane metody?
47. Jakie są podstawowe elementy raportu z badań ewaluacyjnych?
48. Jakie istnieją typy ruchów społecznych?
49. Na czym polega polityka kontestacji?
50. Jakie są determinanty zachowań wyborczych?